

राष्ट्रीय बातम्या

भारतीय भूस्खलन संवेदनशीलता नकाशा

- IIT-दिल्ली टीमने भारतासाठी पहिला हाय-रेझल भूस्खलन जोखीम नकाशा तयार केला आहे
- भारतीय भूस्खलन संवेदनाक्षमता नकाशा हा देशातील राष्ट्रीय स्तरावर असल्यामुळे त्याच्या प्रकारचा पहिला आहे.
- नकाशा आणि संशोधकांचा अभ्यास कॅटेना जर्नलमध्ये फेब्रुवारी 2024 च्या अंकात प्रकाशित केला जाईल.

महत्त्वाचे मुद्दे

- भूस्खलन ही एक अनोखी आणि प्राणघातक समस्या आहे. ते कमी व्यापक आहेत आणि उपग्रहांसह ट्रॅक करणे आणि अभ्यास करणे कठीण आहे.
- भूस्खलन स्थानिक क्षेत्रांमध्ये होतात आणि देशातील फक्त 1-2% क्षेत्र प्रभावित होतात.
- नकाशाने हिमालयाच्या पायथ्याशी असलेले काही भाग, आसाम-मेघालय प्रदेश आणि पश्चिम घाट यासारख्या उच्च भूस्खलनाची संवेदनशीलता असलेल्या काही सुप्रसिद्ध प्रदेशांची कबुली दिली आहे.
- तसेच पूर्व घाटातील काही भाग, आंध्र प्रदेश आणि ओडिशाच्या उत्तरेकडील काही पूर्वीची अज्ञात ठिकाणे देखील उच्च जोखमीसह उघड झाली.

केंद्राने फार्मा उत्पादनांच्या गुणवत्ता नियंत्रणासाठी सुधारित नियम अधिसूचित केले

- केंद्रीय आरोग्य मंत्रालयाने औषधे आणि सौंदर्य प्रसाधने नियम, 1945 च्या अनुसूची एम अंतर्गत सुधारित नियम अधिसूचित केले.
- फार्मा आणि बायोफार्मास्युटिकल उत्पादनांसाठी मजबूत गुणवत्ता नियंत्रण सुनिश्चित करणे हा त्याचा उद्देश आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे

- शेड्यूल M फार्मास्युटिकल उत्पादनांसाठी गुड मॅन्युफॅक्चरिंग प्रॅक्टिसेस (GMP) निर्धारित करते आणि GMP चे पालन केले जाते आणि फार्मास्युटिकल उत्पादनांसाठी परिसर, वनस्पती आणि उपकरणे यांची आवश्यकता पूर्ण केली जाते याची खात्री करण्यासाठी सुधारित वेळापत्रक M नियम म्हणून अधिसूचित केले गेले आहे.
- GMP हे अनिवार्य मानक आहे जे सामग्री, पद्धती, मशीन, प्रक्रिया, कर्मचारी, सुविधा/पर्यावरण इत्यादींच्या नियंत्रणाद्वारे उत्पादनात गुणवत्ता तयार करते आणि आणते.

- GMP प्रथम 1988 मध्ये ड्रग्स आणि कॉस्मेटिक्स नियम, 1945 च्या शेड्यूल एम मध्ये समाविष्ट करण्यात आले आणि जून 2005 मध्ये शेवटची दुरुस्ती करण्यात आली.
- दुरुस्तीसह, 'गुड मॅन्युफॅक्चरिंग प्रॅक्टिसेस' (GMP) हे शब्द 'गुड मॅन्युफॅक्चरिंग प्रॅक्टिसेस अँड रिक्वायरमेंट्स ऑफ प्रिमिसेस, प्लांट आणि इन्फ्रामेंट फॉर फार्मास्युटिकल प्रॉडक्ट्स' ने बदलण्यात आले आहेत.

DGCA वैमानिकांसाठी कर्तव्य नियम सुधारित करते

- नागरी विमान वाहतूक महासंचालनालयाने (DGCA) रात्रीच्या वेळी उड्डाण करणे आणि साप्ताहिक विश्रांती वाढवून त्यांच्या ड्युटी तासांचे नियमन करणारे नियम सुधारित केले आहेत.
- वेगाने वाढणाऱ्या देशांतर्गत उड्डाण बाजारपेठेतील वाढत्या थकव्यामुळे वैमानिकांनी वाढलेल्या चिंतेमुळे हे केले जात आहे.

नागरी विमान वाहतूक महासंचालनालय बद्दल

- DGCA हे भारत सरकारच्या नागरी विमान वाहतूक मंत्रालयाचे संलग्न कार्यालय आहे.
- DGCA ही नागरी विमान वाहतूक क्षेत्रातील नियामक संस्था आहे आणि ती प्रामुख्याने सुरक्षेच्या समस्या हाताळते.
- DGCA भारतातून/ते/आत हवाई वाहतूक सेवांचे नियमन करण्यासाठी जबाबदार आहे.
- नियामक संस्था नागरी हवाई नियम, हवाई सुरक्षा आणि वायुयोग्यता मानकांच्या अंमलबजावणीसाठी देखील जबाबदार आहे.
- हे आंतरराष्ट्रीय नागरी विमान वाहतूक संघटना (ICAO) सह सर्व नियामक कार्यांचे समन्वय देखील करते.

नवीन हिट-अँड-रन कायद्याचा निषेध

- महाराष्ट्र, छत्तीसगड, पश्चिम बंगाल आणि पंजाब यांसारख्या राज्यांतील वाहतूकदार आणि व्यावसायिक चालकांनी हिट-अँड-रनच्या घटनांबाबतच्या अलीकडील कायद्याच्या विरोधात निदर्शने केली आहेत.
- भारतीय न्याय संहिता, 2023 (BNS) च्या कलम 106 (2) मध्ये अपघातस्थळावरून पळून जाण्यासाठी आणि पोलिस अधिकारी किंवा दंडाधिकारी यांना घटनेची तक्रार न केल्यास 10 वर्षांपर्यंत तुरुंगवास आणि दंडाची तरतूद आहे.
- हा कायदा भारतीय दंड संहिता, 1860 च्या कलम 304A अंतर्गत पुरळ किंवा निष्काळजी कृत्यांमुळे मृत्यूस

कारणीभूत होण्याच्या औपनिवेशिक काळातील तरतुदीव्यतिरिक्त आहे.

विचार करा: निषेधाची कारणे आणि चिंता जाणून घ्या.

आयआयटी दिल्ली संघाने भारतासाठी पहिला हाय-रेझ भूस्खलन जोखीम नकाशा तयार केला आहे

- इंडियन इन्स्टिट्यूट ऑफ टेक्नॉलॉजी दिल्ली (IIT दिल्ली) ने संपूर्ण देशासाठी प्रथमच उच्च-रिझोल्यूशन भूस्खलन संवेदनाक्षमता नकाशा तयार करून आपत्ती सज्जतेत महत्त्वपूर्ण प्रगती केली आहे.
- हा नकाशा, ज्याला 'भारतीय भूस्खलन संवेदनक्षमता नकाशा' असे योग्य नाव देण्यात आले आहे, भूस्खलनाची प्रवण क्षेत्रे ओळखण्यासाठी, सक्रिय शमन धोरणे आणि जीव वाचवण्यासाठी एक महत्त्वपूर्ण साधन आहे.

I-STEM IISc बेंगळूरु येथे समवेष प्रकल्प सुरू करणार आहे

- I-STEM (भारतीय विज्ञान, तंत्रज्ञान आणि अभियांत्रिकी सुविधा नकाशा) IISc, बेंगळूरु येथे सुविधा आणि प्रयोगशाळांमध्ये प्रवेशयोग्यता वाढवून भारतात संशोधन सहयोग वाढवण्यासाठी समवेष प्रकल्प सुरू करत आहे.
- ऑनलाइन पोर्टलद्वारे संशोधकांना वैज्ञानिक संस्थांशी जोडणे हे प्रकल्पाचे लक्ष्य आहे.

मुंबई ट्रान्स हार्बर लिंक (MTHL)

- मुंबई ट्रान्स हार्बर लिंक (MTHL), पंतप्रधानांच्या हस्ते भारतातील सर्वात लांब सागरी सेतूचे उद्घाटनाने, मुंबईच्या रिअल इस्टेट क्षेत्रासाठी एक परिवर्तनात्मक टप्पा म्हणून चिन्हांकित केले.

महत्त्वाचे मुद्दे:

स्मारक अभियांत्रिकी पराक्रम:

- 12 जानेवारी 2024 रोजी उद्घाटन झालेल्या MTHL चे अधिकृत नाव श्री अटल बिहारी वाजपेयी ट्रान्स हार्बर लिंक (अटल सेतू) आहे, ज्याला शिवडी-न्हावा शेवा ट्रान्स हार्बर लिंक असेही म्हणतात.
- हा 21.8 किमी, 6-लेन पूल मुंबईला नवी मुंबईशी जोडतो, ठाणे खाडी पसरतो.
- 16.5 किमी सागरी दुवा आणि जमिनीवर 5.5 किमी मार्गाचा समावेश असलेला, हा भारतातील सर्वात लांब सागरी पूल आणि जागतिक स्तरावर 12 वा सर्वात लांब पूल आहे.

अभियांत्रिकी नवकल्पना:

- हा पूल भारतातील ऑर्थोटॉपिक डेकचा पहिला वापर दर्शवतो, ज्यामुळे दीर्घ कालावधीसाठी आणि संरचनात्मक कार्यक्षमतेत वाढ होते.
- प्रगत वाहतूक देखरेख आणि पाळत ठेवणे प्रणालीसह सुसज्ज, MTHL सुरक्षितता आणि सुरक्षिततेला प्राधान्य देते.

महाराष्ट्र राज्य बातम्या

कोस्टल रोड प्रकल्प

- वरळी ते मरीन ड्राइव्ह हा कोस्टल रोडचा पहिला टप्पा 31 जानेवारीपर्यंत पूर्ण होईल. तो टोल फ्री होण्याची शक्यता आहे.
- रस्त्याचा उर्वरित भाग मे 2024 पर्यंत खुला केला जाईल.
- तसेच मुंबई ट्रान्स हार्बर लिंक (MTHL) प्रकल्प लवकरच खुला होणार आहे.
- MTHL चे उद्घाटन 12 जानेवारी रोजी पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांच्या हस्ते होणार आहे.

2023 मध्ये नाशिक शहरातील रस्ते अपघातांच्या संख्येत घट

- नाशिक, महाराष्ट्रातील रस्ते अपघातांच्या संख्येत 2023 मध्ये मागील वर्षीच्या तुलनेत किंचित घट झाली आहे.
- 2023 मध्ये, नाशिक शहरामध्ये मृत्यूच्या संख्येत 6% घट झाली आहे.
- 2023 मध्ये, 194 रस्ते अपघात मृत्यू झाले, 2022 मधील 207 पेक्षा कमी झाले.
- तसेच, रस्ते अपघातात जखमी झालेल्या लोकांच्या संख्येत 13% घट झाली आहे.
- ते 2022 मध्ये 540 वरून 2023 मध्ये 468 पर्यंत घसरले.

सरकारने PM-eBus सेवा निविदेत सुधारणा केली

- केंद्र सरकारने अलीकडेच 2023 मध्ये सुरू केलेल्या PM-eBus सेवा योजनेत 100 लो-फ्लोअर बसेस समाविष्ट केल्या आहेत ज्या मानक मजल्यांच्या तुलनेत दिव्यांग व्यक्तींसाठी अधिक प्रवेशयोग्य आहेत.
- प्रारंभी प्रस्तावित मानक-मजल्यावरील बसेसच्या प्रवेशयोग्यतेबाबत अपंग हक्क कार्यकर्त्यांनी उपस्थित केलेल्या चिंतेचे निराकरण करण्यासाठी केंद्राने 3,600 इलेक्ट्रिक बसेसच्या खरेदीसाठी निविदेत सुधारणा केली.

विचार करा:

- PM-eBus Sewa बदल वाचा

अयोध्या राम मंदिरासाठी महाराष्ट्र सरकारने 11 कोटी रुपयांची देणगी दिली आहे

- उत्तर प्रदेशातील अयोध्येत निर्माणाधीन राम मंदिरासाठी महाराष्ट्र सरकारने 11 कोटी रुपयांची देणगी दिली आहे.

बद्दल:

- राम मंदिर हे भगवान रामाला समर्पित एक भव्य हिंदू मंदिर आहे.
- हे रामजन्मभूमीच्या विवादित जागेवर स्थित आहे, ज्याला रामाचे जन्मस्थान मानले जाते.
- 22 जानेवारी 2024 रोजी मंदिराचे उद्घाटन होणार आहे

विदर्भ ऍथलेटिक्ससाठी 7.95L बक्षीस रक्कम

- खासदार क्रीडा महोत्सवाच्या (KKM) सहाव्या आवृत्तीत संपूर्ण विदर्भातील 1,500 हून अधिक खेळाडू ऍथलेटिक्स स्पर्धेत भाग घेतील.
- 13 जानेवारीपासून मानकापूर येथील विभागीय क्रीडा संकुलाच्या सिंथेटिक ट्रॅकवर या स्पर्धेला सुरुवात होणार आहे.
- चार दिवस चालणाऱ्या या कार्यक्रमात 7.95 लाखांची पारितोषिके आणि पुरुष आणि महिलांच्या सहा वयोगटातील एकूण 116 स्पर्धा होणार आहेत.

प्रवासी भारतीय दिवस

- प्रवासी भारतीय दिवस (प्रवासी भारतीय दिवस) हा भारतातील राष्ट्रीय दिवस आहे जो दरवर्षी 9 जानेवारी रोजी साजरा केला जातो.
- हे भारताच्या विकासात भारतीय डायस्पोराचे योगदान ओळखते आणि साजरे करते आणि भारत आणि त्याच्या परदेशी समुदायांमधील बंध मजबूत करते.
- ही तारीख 1915 मध्ये महात्मा गांधी दक्षिण आफ्रिकेतून भारतात परतल्याच्या स्मरणार्थ आहे.
- गांधी, स्वतः भारतीय डायस्पोराचे सदस्य होते, त्यांनी भारताच्या स्वातंत्र्य चळवळीत महत्त्वपूर्ण भूमिका बजावली.

मुंबई-अहमदाबाद बुलेट ट्रेन प्रकल्पासाठी 100 टक्के जमीन संपादित

- नॅशनल हाय स्पीड रेल कॉर्पोरेशन लिमिटेड (NHSRCL) ने मुंबई-अहमदाबाद बुलेट ट्रेन प्रकल्पासाठी 100 टक्के भूसंपादन केले आहे.
- NHSRCL मुंबई-अहमदाबाद हायस्पीड रेल्वे कॉरिडॉरची अंमलबजावणी करत आहे,
- एकूण 1389 हेक्टर जमीन आवश्यक होती.

- त्यात गुजरातमधील 951.14 हेक्टर, महाराष्ट्रात 430.45 हेक्टर आणि दादरा आणि नगर हवेलीमधील 7.9 हेक्टरचा समावेश आहे.

इंद्रायणी नदीतील पांढरा विषारी फेस महाराष्ट्राला व्यापतो

- पुणे आणि आजूबाजूच्या परिसरांसाठी महत्त्वाची जीवनरेखा असलेली इंद्रायणी नदी पांढऱ्या, विषारी फेसाच्या जाड थराने गुदमरली आहे, त्यामुळे संपूर्ण महाराष्ट्रात संताप आणि चिंतेचे वातावरण आहे.
- फेसाळलेल्या धोक्याचे श्रेय औद्योगिक प्रदूषक आणि प्रक्रिया न केलेले सांडपाणी आहे.
- यामुळे जलचर आणि आसपासच्या समुदायांना आरोग्यासाठी गंभीर धोका निर्माण होतो.

फोमचे स्रोत:

- प्रक्रिया न केलेले औद्योगिक सांडपाणी
- घरगुती सांडपाणी
- डिटर्जंटचा वापर इ.

'ॲडव्हान्टेज विदर्भ'साठी आमंत्रित केलेल्यांमध्ये अंबानी, जिंदाल

- महाराष्ट्रात विदर्भ प्रदेशाची क्षमता दाखविण्याच्या प्रयत्नात, "ॲडव्हान्टेज विदर्भ" कार्यक्रमाच्या आयोजकांनी प्रमुख उद्योगपतींना निमंत्रण दिले आहे, ज्यात मुकेश अंबानी (रिलायन्स इंडस्ट्रीजचे अध्यक्ष) आणि सज्जन जिंदाल (JSW समूहाचे अध्यक्ष) यांचा समावेश आहे.
- 27-29 जानेवारी 2024 रोजी नियोजित या कार्यक्रमाचा उद्देश या प्रदेशात गुंतवणूक आकर्षित करणे आणि औद्योगिक विकासाला चालना देणे हे आहे.

जागतिक हिंदी दिवस

- जागतिक हिंदी दिवस, दरवर्षी 10 जानेवारी रोजी साजरा केला जातो, हा दिवस जागतिक स्तरावर हिंदी भाषेचे स्मरण आणि संवर्धन करण्याचा दिवस आहे.
- समृद्ध सांस्कृतिक वारसा, साहित्यिक खोली आणि भौगोलिक सीमांच्या पलीकडे हिंदीचा वाढता प्रभाव ओळखण्याचा हा एक प्रसंग आहे.

तुम्हाला माहित आहे का?

- जगभरात 600 दशलक्षाहून अधिक भाषिकांसह हिंदी ही जागतिक स्तरावर तिसरी सर्वाधिक बोलली जाणारी भाषा आहे.

MOIL देशातील सर्वात लांब ट्रायथलॉन शहरात आणणार आहे

- देशातील सर्वात लांब ट्रायथलॉन, टायगरमॅन ट्रायथलॉन, मॅगनीज ओर इंडिया लिमिटेड (MOIL) लिमिटेड द्वारे 10 आणि 11 फेब्रुवारी रोजी नागपुरात आयोजित केले जाईल.
- अमित समर्थ, रेस अॅक्रॉस अमेरिकेचे फिनिशर, हे दोन दिवसीय कार्यक्रमाचे रेस डायरेक्टर आहेत, जे देशातील सर्वात मोठे मॅगनीज उत्पादक कंपनी, MOIL लिमिटेड यांनी सादर केले आहे, ज्याचा उद्देश आरोग्य, क्रीडा आणि समुदाय सशक्तीकरण वाढवणे आहे.
- स्पर्धेची सुरुवात सहभागींनी अंबाझरी तलावात 5 किमी पोहण्यापासून होईल, 200 किमी सायकल राईड करण्यापूर्वी आणि 50 किमीच्या धावने समारोप होईल.

नाशिकमध्ये उन्हाळी कांदा लागवड क्षेत्रात 50 टक्के घट झाली आहे

- कमी पावसाचा नाशिक जिल्ह्यातील उन्हाळी कांदा लागवडीवर परिणाम होत आहे.
- गेल्या वर्षीच्या 2.2 लाख हेक्टरच्या तुलनेत यंदा 81 हजार हेक्टरवर उन्हाळ कांद्याची लागवड झाली आहे.
- कमी लागवडीमुळे एप्रिलपासून बाजारात कांद्याच्या उपलब्धतेवर परिणाम होईल, ज्यामुळे भाव वाढतील.

KMCने रस्त्यालगतच्या कचरा डंपिंग स्पॉटचे सार्वजनिक बागेत रूपांतर केले

- कोल्हापूर महानगरपालिकेने (केएमसी) मंगळवार पेठेतील भूमी अभिलेख कार्यालयाजवळील रस्त्याच्या कडेला कचरा टाकण्याचे आणि कचरा टाकण्याच्या जागेचे उद्यानात रूपांतर केले आहे.
- आजूबाजूच्या परिसराला नवे रूप देण्यासाठी वृक्षारोपण मोहीमही राबविण्यात येत आहे.
- भूमी अभिलेख कार्यालयाजवळून जाणारा रस्ता रेसकोर्सकडे जाणाऱ्या वाहनधारकांसाठी बायपास आहे.

भारतातील नोंदणीकृत MSMEs मध्ये 40% योगदान देणाऱ्या शीर्ष 3 राज्यांमध्ये महाराष्ट्र

- CBRE-CREDAI च्या अहवालानुसार, महाराष्ट्र, तामिळनाडू आणि उत्तर प्रदेश एकत्रितपणे भारतातील सर्व नोंदणीकृत सूक्ष्म, लघु आणि मध्यम उद्योगांमध्ये (MSMEs) 40 टक्के योगदान देतात.

- सरकारी आकडेवारीनुसार, डिसेंबर 2023 पर्यंत, देशात 3 कोटी एमएसएमई नोंदणीकृत आहेत.

महाराष्ट्राच्या महानंद डेअरी मंडळाने NDDB द्वारे ताब्यात घेण्याचा ठराव मंजूर केला

- महानंद डेअरीच्या संचालक मंडळाने, महाराष्ट्र सरकारच्या अखत्यारीत एकेकाळी फायदेशीर उपक्रम असलेल्या डेअरीचे नियंत्रण राष्ट्रीय दुग्ध विकास मंडळाकडे (NDDB) हस्तांतरित करण्याचा ठराव मंजूर केला आहे.
- मात्र, राज्यातील दूध उत्पादक चिंता व्यक्त करत आहेत आणि सरकार आणि मंडळाने अमूलचा महाराष्ट्रात विस्तार करण्याचा निर्णय घेतल्याचा आरोप करत आहेत.

IAF 12 ते 14 जानेवारी दरम्यान मुंबईत एरियल डिस्प्ले आयोजित करणार आहे

- भारतीय वायुसेनेच्या आउटरीच कार्यक्रमाचा भाग म्हणून भारतीय वायुसेना 12 ते 14 जानेवारी या कालावधीत मरिन ड्राइव्हवर दुपारी 12 ते 1 या वेळेत महाराष्ट्र सरकारच्या समन्वयाने मुंबईत हवाई प्रदर्शनाचे आयोजन करेल.
- आयएएफ जवान आणि विमानांचे प्रदर्शन आणि प्रात्यक्षिके या दलाचे कौशल्य, क्षमता आणि व्यावसायिकता दर्शवतील.

BILINGUAL

ADDAPEDIA

e-Books

NATIONAL |
INTERNATIONAL |
REGIONAL |
STATE SPECIFIC
CURRENT AFFAIRS
CURATED NOTES

IMPORTANT FOR ALL COMPETITIVE EXAMS

VIIT ने पोस्टर सादरीकरणात अव्वल पारितोषिक पटकावले

- विग्रस इन्स्टिट्यूट ऑफ इन्फॉर्मेशन टेक्नॉलॉजी (स्वायत्त)(VIIT) कॅम्पसने शिक्षण मंत्रालयाने (MoE) आयोजित केलेल्या संस्थेच्या इनोव्हेशन कौन्सिल (IIC) प्रादेशिक संमेलनात पोस्टर सादरीकरणात प्रथम पारितोषिक पटकावले.
- MoE आणि अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषद शैक्षणिक संस्थांमध्ये नवकल्पना आणि विकासाला कशी मदत करतात हे दाखवणे हा IICs चा मुख्य उद्देश आहे.

राष्ट्रीय युवा दिन

- भारतात 12 जानेवारी रोजी साजरा केला जाणारा राष्ट्रीय युवा दिवस, देशाच्या तरुण लोकांची चैतन्यशील ऊर्जा आणि अफाट क्षमता साजरी करतो.
- हा दिवस स्वामी विवेकानंद यांच्या जयंतीशी सुसंगत आहे, एक प्रसिद्ध तत्वज्ञानी आणि अध्यात्मिक नेता ज्यांच्या शिकवणींनी चारित्र्य निर्माण, सामाजिक जबाबदारी आणि भविष्य घडवण्याची तरुणांची शक्ती यावर भर दिला.
- हा दिवस सामाजिक प्रगती, नवकल्पना आणि विकासाला चालना देण्यासाठी तरुणांच्या महत्त्वपूर्ण भूमिकेची कबुली देतो.
- हे तरुणांना त्यांच्या क्षमतेचा स्वीकार करण्यासाठी, त्यांच्या समुदायांमध्ये गुंतण्यासाठी आणि सकारात्मक बदलासाठी प्रयत्न करण्यास प्रेरित करण्यासाठी एक व्यासपीठ म्हणून काम करते.
- राष्ट्रीय युवा दिन 2024 ची थीम "उठा, जागृत व्हा आणि तुमच्या हातात असलेल्या सामर्थ्याची जाणीव करा."

पीएम मोदी नाशिकमध्ये युवा महोत्सवाचे उद्घाटन करणार आहेत

- मुंबई आंतरराष्ट्रीय विमानतळ आणि नवी मुंबई आंतरराष्ट्रीय विमानतळ यांना जोडणाऱ्या मुंबई ट्रान्स हार्बर लिंकचे पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांच्या हस्ते उद्घाटन होणार आहे.
- त्याला आता 'अटल बिहारी वाजपेयी सेवारी-न्हावा शेवा अटल सेतू' असे नाव देण्यात आले आहे.
- मुंबईतील विविध रेल्वे प्रकल्प आणि भूमिगत रस्ता बोगद्याचेही ते लोकार्पण करणार आहेत.

नियोजित वाधवान बंदरामुळे रोजगार वाढीबाबत बंदर मंत्री आशावादी

- केंद्रीय बंदरे मंत्री सर्बानंद सोनोवाल यांनी सांगितले की, डहाणूजवळील प्रस्तावित वाधवान बंदरामुळे या भागातील औद्योगिक विकासाला चालना मिळेल.
- यातून हजारो तरुणांसाठी रोजगाराच्या संधीही निर्माण होतील.

बद्दल

- वाधवान बंदर, ज्याला वाधवन बंदर म्हणूनही ओळखले जाते, हे महाराष्ट्राच्या किनारपट्टीवर असलेले प्रस्तावित खोल समुद्रातील बंदर आहे.
- भारतातील पहिले तटबंदी बंदर म्हणून त्याची कल्पना आहे.
- हा प्रकल्प जवाहरलाल नेहरू पोर्ट ट्रस्ट (JNPT) आणि महाराष्ट्र मेरिटाइम बोर्ड यांचा संयुक्त उपक्रम आहे.

पंतप्रधान महाराष्ट्रात 30,500 कोटी रुपयांच्या प्रकल्पांचे लोकार्पण करणार आहेत

- पंतप्रधान नरेंद्र मोदी महाराष्ट्रात 30,500 कोटी रुपयांचे प्रकल्प लॉन्च, कमिशन आणि समर्पित करतील.
- ते नवी मुंबईतील सार्वजनिक कार्यक्रमात 12,700 कोटी रुपयांपेक्षा जास्त किमतीच्या अनेक विकास प्रकल्पांचे उद्घाटन, राष्ट्राला समर्पित आणि पायाभरणीही करतील.
- ईस्टर्न फ्रीवेच्या ऑरेंज गेट ते मरीन ड्राइव्हला जोडणाऱ्या भूमिगत रस्त्याच्या बोगद्याची ते पायाभरणी करणार आहेत.
- यामुळे ऑरेंज गेट ते मरीन ड्राइव्ह दरम्यानचा प्रवास वेळ कमी होईल.

जिजाबाई जयंती 2024

- राजमाता जिजाबाई यांची 426 वी जयंती सिंदखेड राजा येथील राजे लखूजीराव जाधव यांच्या राजवाड्यात मोठ्या उत्साहात साजरी करण्यात आली.
- त्या मराठा योद्धा राजा छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या आई आहेत.
- किनागाव राजा, उमरड, देउगाव राजा यासह सिंदखेड राजा आणि जवळपासच्या गावातील जाधव कुळातील वंशज, जिजाबाईंचे जन्मस्थान मानल्या जाणाऱ्या पवित्र स्थळाची भव्य पूजा (प्रार्थना समारंभ) करण्यासाठी राजवाड्यात जमले.

नवी मुंबई विमानतळ वर्षअखेरीस सुरू होईल

- केंद्रीय मंत्री ज्योतिरादित्य सिंधिया यांनी घोषणा केली की, बहुप्रतिक्षित नवी मुंबई आंतरराष्ट्रीय विमानतळ या वर्षी नोव्हेंबर किंवा डिसेंबरपर्यंत सुरू होईल.
- येत्या 10 ते 15 वर्षांत किमान 10 भारतीय शहरांमध्ये प्रत्येकी दोन विमानतळ असतील.
- नवी मुंबई विमानतळाचे उद्घाटन हे मुंबईला तिच्या सॅटेलाइट सिटीशी जोडण्यासाठी 60 वर्षांच्या प्रतीक्षेचा कळस आहे.

छत्रपती शिवाजी महाराज उद्यान कला महोत्सव

- मुंबईचा छत्रपती शिवाजी महाराज पार्क आर्ट फेस्टिव्हल तिसऱ्या आवृत्तीसाठी परतला.
- हा महोत्सव कला प्रकारांचे दोलायमान शोकेस प्रदान करतो आणि कलाकारांना कला प्रेमी आणि संभाव्य खरेदीदारांशी जोडण्यासाठी एक व्यासपीठ प्रदान करतो.

बद्दल:

- छत्रपती शिवाजी महाराज उद्यान कला महोत्सव हा चार दिवसांचा आहे.
- हा महोत्सव महाराष्ट्राच्या समृद्ध वारशाचा आणि परंपरांचा सन्मान करतो, अभिमान आणि आपलेपणाची भावना वाढवतो.

अटल सेतू पूल

- पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी आज अटल सेतू म्हणून ओळखल्या जाणाऱ्या मुंबई ट्रान्स हार्बर लिंकचे (MTHL) उद्घाटन केले, जो भारताच्या पायाभूत सुविधांच्या विकासातील एक ऐतिहासिक क्षण आहे.
- हा भाजपचे दिवंगत नेते आणि माजी पंतप्रधान अटलबिहारी वाजपेयी यांच्या स्मृतीला समर्पित आहे.

महत्वाची वैशिष्ट्ये:

- लांबी आणि लेन: अटल सेतू हा 21.8 किमीचा 6 लेनचा पूल आहे, ज्यामुळे तो भारतातील सर्वात लांब सागरी पूल आहे.
- भौगोलिक विस्तार: मुंबईतील शिवडीला उरण तालुक्यातील न्हावा शेवा ते रायगड जिल्ह्यातील जोडणाऱ्या या पुलाचा या प्रदेशाच्या आर्थिक विकासावर आणि कनेक्टिव्हिटीवर परिवर्तनीय परिणाम होण्याची अपेक्षा आहे.

मुंबई-पुणे द्रुतगती मार्ग

- 2023 मध्ये महाराष्ट्रातील रस्ते अपघातात मृत्युमुखी पडण्याचे प्रमाण थोडे कमी झाले.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- रस्त्यावरील मृत्यूंमध्ये जवळपास 32% घट दिसून येते

- एकूण मृतांची संख्या 2022 मधील 15,224 वरून गेल्या वर्षी 15,009 पर्यंत कमी झाली.

राज्य बातम्या

मणिपूर नाल्यात काळ्या द्रवाचे घोंगडे, धोक्याचा इशारा

- 11 जानेवारी रोजी मणिपूर सरकारने 10 जानेवारीच्या रात्री एका नाल्याला काळ्या रंगाच्या द्रवाने आच्छादित केल्यानंतर सतर्कतेचा इशारा दिला.

बद्दल

- जाड, चिकट काळ्या द्रवाने मणिपूरमधील नाल्याला गूढपणे झाकले आहे, ज्यामुळे पर्यावरणीय दूषित आणि संभाव्य आरोग्य धोक्यांची चिंता वाढली आहे.
- ही घटना लोकटक तलावाजवळ घडली जी आंतरराष्ट्रीय महत्त्वाची रामसर पाणथळ जमीन आहे.

आंतरराष्ट्रीय बातम्या

कार्बन बॉर्डर ऍडजस्टमेंट मेकॅनिझम (CBAM)

- CBAM हा "फिट फॉर 55 इन 2030 पॅकेज" चा भाग आहे, जो युरोपियन हवामान कायद्याच्या अनुषंगाने 1990 च्या पातळीच्या तुलनेत 2030 पर्यंत हरितगृह वायू उत्सर्जन कमीत कमी 55% ने कमी करण्याची युरोपियन युनियनची योजना आहे.
- सीबीएम हे एक धोरण साधन आहे ज्याचा उद्देश कार्बन उत्सर्जन कमी करणे हे सुनिश्चित करून आयात केलेल्या वस्तूवर युरोपियन युनियनमध्ये उत्पादित केलेल्या उत्पादनांप्रमाणेच कार्बन खर्चाच्या अधीन आहेत.

आंतरराष्ट्रीय न्यायालय (ICJ)

- इस्रायलला आंतरराष्ट्रीय न्यायालयात (ICJ) एस. आफ्रिकेद्वारे गाझा 'नरसंहार' प्रकरणाचा सामना करावा लागतो.

आंतरराष्ट्रीय न्यायालय (ICJ) बद्दल:

- ICJ, ज्याला जागतिक न्यायालय म्हणूनही ओळखले जाते, हे UN चे प्रमुख न्यायिक अंग आहे.
- संयुक्त राष्ट्रांच्या चार्टरद्वारे जून 1945 मध्ये त्याची स्थापना झाली आणि एप्रिल 1946 मध्ये काम सुरू केले.
- न्यायालयाचे आसन हेग (नेदरलँड) येथील पीस पॅलेस येथे आहे.
- संयुक्त राष्ट्रसंघाच्या सहा प्रमुख अंगांपैकी, हे एकमेव आहे जे न्यूयॉर्क, युनायटेड स्टेट्समध्ये स्थित नाही.
- ICJ च्या सुनावणी नेहमीच सार्वजनिक असतात.

- फ्रेंच आणि इंग्रजी या न्यायालयाच्या अधिकृत भाषा आहेत.

भारत-मालदीव संबंधात झपाट्याने घसरण

- भारत आणि मालदीव यांच्यातील संबंध अलिकडच्या काही महिन्यांत चिंताजनक खालच्या दिशेने गेले आहेत.
- राजनैतिक तणाव आणि सार्वजनिक वैमनस्य यांनी चिन्हांकित केलेले हे अचानक बदल, प्रादेशिक स्थिरता आणि सहकार्याच्या भविष्याबद्दल चिंता वाढवते.

ट्रिगर करणारे घटक:

- मालदीवच्या अधिकाऱ्यांची भारतविरोधी टिप्पणी
- मालदीव सरकारमध्ये बदल.
- भू-राजकीय प्रभाव

EU चा कार्बन सीमा कर

- EU ची कार्बन बॉर्डर ऍडजस्टमेंट मेकॅनिझम (CBAM), ज्याला कार्बन बॉर्डर टॅक्स म्हणूनही ओळखले जाते, हे एक धोरण आहे ज्याचे उद्दिष्ट युरोपियन उद्योगांना त्यांच्या गैर-EU समकक्षांच्या तुलनेत कठोर कार्बन उत्सर्जन नियमांना सामोरे जावे लागत आहे.
- सिमेंट, स्टील, अॅल्युमिनियम, खते, वीज आणि हायड्रोजन यासारख्या काही आयात केलेल्या वस्तूंमध्ये अंतर्भूत कार्बन उत्सर्जनावर ते मूलतः किंमत ठेवते.
- EU चे महत्वाकांक्षी उद्दिष्ट 2050 पर्यंत हवामान तटस्थता प्राप्त करण्यासाठी ग्रीनहाऊस गॅस उत्सर्जनात लक्षणीय घट आवश्यक आहे.

लाल समुद्रातील संकटाचा भारतावर परिणाम

- येमेनी बंडखोरांच्या अलीकडच्या हल्ल्यांमुळे जागतिक व्यापारासाठी महत्त्वाची धमनी असलेला लाल समुद्र अशांत झाला आहे.
- या "समस्या" मुळे भारताच्या व्यापारात तरंग पसरले आहेत, विविध क्षेत्रांवर परिणाम झाला आहे आणि चिंता वाढवली आहे.

प्रभाव:

1. वाढीव शिपिंग खर्च
2. व्यापार प्रवाहात व्यत्यय
3. संभाव्य दरवाढ
4. कच्च्या तेलाच्या आयातीवर परिणाम.

अर्थव्यवस्था बातम्या

प्रत्यक्ष कर संकलन 2023-24 च्या उद्दिष्टाच्या 80% ओलांडले

- भारताचे निव्वळ प्रत्यक्ष कर संकलन ₹14.7 लाख कोटींवर पोहोचले आहे, जे या वर्षाच्या लक्ष्याच्या चार-पंचमांशपेक्षा जास्त आहे आणि 2022-23 च्या समान कालावधीत 19.4% ची वाढ दर्शवते.
- पर्सनल इन्कम टॅक्स (PIT) प्रवाहात 26.11% वाढ होऊन एकूण संकलन 16.77% वाढून ₹17.18 लाख कोटींसह तात्पुरत्या प्रत्यक्ष कर संकलनात 'स्थिर वाढ' नोंदवणे सुरूच आहे.
- कॉर्पोरेट आयकर किंवा CIT संकलन 8.32% च्या तुलनेने मंद वेगाने वाढले.

अमेरिकन डॉलरच्या तुलनेत रुपया 4 पैशांनी घसरून 83.05 वर आला आहे

- अमेरिकन डॉलरच्या तुलनेत भारतीय रुपया 4 पैशांनी घसरून 83.05 वर बंद झाला आहे.
- रुपयाच्या घसरणीमागील महत्त्वाचा घटक म्हणजे परकीय गुंतवणूकदारांकडून पुन्हा विक्रीचा दबाव.
- जागतिक कच्च्या तेलाच्या वाढत्या किमती आणि अमेरिकेतील संभाव्य व्याजदर वाढीबद्दलच्या चिंतेमुळे पोर्टफोलिओ काढून घेण्यास प्रवृत्त केले, भारतीय बाजारपेठेचा निचरा झाला आणि रुपयावर घसरणीचा दबाव आला.

विज्ञान आणि तंत्रज्ञान बातम्या

प्रकाशसंश्लेषणाचा सर्वात जुना पुरावा

- नेचर या जर्नलमध्ये प्रकाशित झालेल्या एका शोधनिबंधात असे दिसून आले आहे की आजपर्यंत नोंदवलेले प्रकाशसंश्लेषण संरचनांचे सर्वात जुने पुरावे 1.75-अब्ज-वर्ष जुन्या मायक्रोफॉसिलच्या संग्रहामध्ये सापडले आहेत.
- शोध ऑक्सिजेनिक प्रकाशसंश्लेषणाच्या उत्क्रांतीवर प्रकाश टाकण्यास मदत करतो.

महत्त्वाचे मुद्दे

- ऑक्सिजेनिक प्रकाशसंश्लेषण हे युकेरियोट्समधील सायनोबॅक्टेरिया आणि संबंधित ऑर्गेनिस्साठी अद्वितीय आहे.
- ज्यामध्ये सूर्यप्रकाश पाणी आणि कार्बन डाय ऑक्साईडचे ग्लुकोज आणि ऑक्सिजनमध्ये रूपांतरण उत्प्रेरित करतो.

आदित्य-L1

- इंडियन स्पेस रिसर्च ऑर्गनायझेशन (ISRO) ने आदित्य-L1 अंतराळयान लॉन्चिंग पॉइंट (L1) भोवती प्रभामंडल कक्षेत ठेवले आहे.
- भारताची पहिली सौर मोहीम, आदित्य-L1, 2 सप्टेंबर 2023 रोजी लॉन्च झाल्यानंतर 127 दिवसांनी L1 पॉइंटवर पोहोचली.

महत्त्वाचे मुद्दे

- आदित्य-L1 हे 1.5 दशलक्ष किलोमीटर अंतरावरून सूर्याचा अभ्यास करणारी पहिली अवकाश आधारित वेधशाळा श्रेणी भारतीय सौर मोहीम आहे. L1 बिंदूवर पोहोचण्यासाठी अंदाजे 125 दिवस लागतील.
- सौर कोरोना, फोटोस्फियर, क्रोमोस्फियर आणि सौर वारा याविषयी मौल्यवान अंतर्दृष्टी प्रदान करणे हे मिशनचे उद्दिष्ट आहे.
- आदित्य-L1 चे प्राथमिक उद्दिष्ट सूर्याच्या किरणोत्सर्ग, उष्णता, कण प्रवाह आणि चुंबकीय क्षेत्र आणि ते पृथ्वीवर कसा प्रभाव टाकतात यासह सूर्याच्या वर्तनाची सखोल माहिती मिळवणे आहे.

युरोपा क्लिपर

- युरोपा क्लिपर हे बृहस्पतिच्या बर्फाळ चंद्र युरोपाविषयी प्रथम तपशीलवार तपासणी करण्यासाठी तयार केलेले रोबोटिक सौर-शक्तीवर चालणारे अंतराळ यान आहे.
- हे अंतराळयान गुरू ग्रहाची प्रदक्षिणा करेल आणि युरोपाच्या पृष्ठभागाच्या खाली जीवनास समर्थन देणारी ठिकाणे आहेत की नाही हे निर्धारित करण्यासाठी युरोपाच्या जवळपास 50 फ्लायबाय बनवेल.
- युरोपा क्लिपर ऑक्टोबर 2024 मध्ये फ्लोरिडातील केनेडी स्पेस सेंटरमधून स्पेस एक्स फाल्कन हेवी रॉकेटवर प्रक्षेपित होईल.
- प्रत्येक ग्रहाच्या गुरुत्वाकर्षणाचा वापर करून त्याची गती वाढवण्यासाठी हे यान मंगळावरून, नंतर पृथ्वीवरून परत जाईल.
- हे तथाकथित "गुरुत्वाकर्षण सहाय्य" युरोपा क्लिपरला 2030 मध्ये बृहस्पतिपर्यंत पोहोचण्यासाठी आवश्यक वेग प्रदान करतील.

ध्येय:

- गुरू ग्रहाभोवती फिरण्यास सुरुवात केल्यानंतर, युरोपा क्लिपर त्याच्या पहिल्या युरोपा फ्लायबायच्या तयारीसाठी त्याच्या मार्गक्रमणामध्ये बदल करण्यात सुमारे एक वर्ष घालवेल.

- त्यानंतर हे अंतराळयान युरोपाहून डझनभर वेळा उंच जाण्यात आणि पृथ्वीवर डेटा परत पाठवण्यात सुमारे तीन वर्षे घालवेल.
- मोहिमेदरम्यान, अंतराळयान जवळजवळ संपूर्ण चंद्राची तपासणी करेल.

युरोपा क्लिपर जलद तथ्य

- त्याच्या सौर अरे तैनात केल्यामुळे, युरोपा क्लिपर 100 फूट (सुमारे 30 मीटर) पेक्षा जास्त पसरलेला आहे - सुमारे बास्केटबॉल कोर्टची लांबी एवढा.
- अंतराळयानामध्ये 24 इंजिन आहेत.
- युरोपा क्लिपर गुरू ग्रहाची प्रदक्षिणा करेल आणि युरोपाच्या जवळपास 50 फ्लायबाय बनवेल.
- अंतराळ यानामध्ये 9 समर्पित विज्ञान उपकरणे, तसेच गुरुत्वाकर्षण/रेडिओ विज्ञान आहे.
- लॉचच्या वेळी, युरोपा क्लिपरचे वजन अंदाजे 13,000 पौंड (6,000 किलोग्रॅम) असेल. जवळपास 6,000 पौंड (2,750) प्रणोदक असतील.

सुपरकंडक्टिव्हिटी

- सुपरकंडक्टिव्हिटी अशा अवस्थेचा संदर्भ देते ज्यामध्ये सामग्री विद्युत प्रवाहास शून्य, किंवा जवळपास-शून्य प्रतिकार देते.
- ही घटना विशिष्ट सामग्रीमध्ये अत्यंत कमी तापमानात दिसून येते, विशेषतः निरपेक्ष शून्य (-273.15°C किंवा 0 केल्विन) जवळ असते.
- सुपरकंडक्टर्समध्ये, विद्युतीय प्रतिकार अक्षरशः शून्यावर येतो, ज्यामुळे प्रतिकारामुळे उर्जेची कोणतीही हानी न होता त्यांच्यामधून विद्युत प्रवाह वाहू शकतो.

लूनार ट्रेलब्लेझर

- NASA ने अलीकडेच SIMPLEX नावाच्या छोट्या, कमी किमतीच्या ग्रह मोहिमांच्या वर्गामध्ये गुंतवणूक केली आहे, ज्याचा अर्थ ग्रहांच्या शोधासाठी लहान, नाविन्यपूर्ण मोहिमा असा आहे.
- ही मोहीम इतर लॉचवर टॅग करून खर्च वाचवतात ज्याला राइडशेअर किंवा दुय्यम पेलोड म्हणतात.
- एक उदाहरण म्हणजे लूनार ट्रेलब्लेझर.
- लूनार ट्रेलब्लेझर चंद्रावर पाणी शोधेल.
- लूनार ट्रेलब्लेझर चंद्राभोवती प्रदक्षिणा घालेल, पृष्ठभागाचे तापमान मोजेल आणि जगभरातील पाण्याच्या रेणूंच्या स्थानांचे मॅपिंग करेल.

जम्मू सीएसआयआर लॅबमध्ये आढळले की कॅनॅबिस प्लांट कंपाऊंडमध्ये प्रतिजैविक प्रभाव आहेत

- CSIR-इंडियन इंस्टिट्यूट ऑफ इंटीग्रेटिव्ह मेडिसिन (IIIM), जम्मू येथील शास्त्रज्ञांना असे आढळून आले

आहे की फायटोकॅनाबिनॉइड्स, कॅनॅबिसच्या वनस्पतीमध्ये आढळणाऱ्या संयुगांचा एक वर्ग, ज्यामध्ये आतापर्यंत शोध न झालेले प्रतिजैविक गुणधर्म आहेत.

- अँटीबायोटिक प्रतिरोधकतेच्या वाढत्या धोक्याविरुद्ध भारताच्या लढ्यात गांजाची क्षमता आहे.

थर्टी मीटर टेलीस्कोप (TMT) प्रकल्प

- विज्ञान आणि तंत्रज्ञान विभागाच्या अधिकृत शिष्टमंडळाने हवाई येथील मौना कीला भेट दिली.
- थर्टी मीटर टेलीस्कोप (TMT) प्रकल्प, जागतिक वैज्ञानिक सहकार्याच्या आव्हानांना सामोरे जाण्यावर लक्ष केंद्रित करणे याचे उद्दिष्ट आहे..

महत्त्वाचे मुद्दे:

टीएमटी प्रकल्पाचा आढावा

- अंतराळ निरीक्षणासाठी 30-मीटर ऑप्टिकल आणि इन्फ्रारेड दुर्बिणीचे TMT चे उद्दिष्ट आहे.
- 2014 मध्ये भारताच्या सहभागास मान्यता देऊन सहयोगात यूएस, जपान, चीन, कॅनडा आणि भारत यांचा समावेश आहे.
- 2014 मध्ये केंद्रीय मंत्रिमंडळाने मंजूर केलेल्या प्रकल्पासाठी भारत \$200 दशलक्ष किमतीच्या हार्डवेअरचे योगदान देणार आहे.

स्थानिक प्रतिकार आणि कायदेशीर अडथळे

- मौना कि, ज्यामध्ये अनेक दुर्बिणी आहेत, त्यांना सांस्कृतिक आणि धार्मिक कारणास्तव स्थानिकांच्या विरोधाचा सामना करावा लागतो.
- सुरवातीच्या बांधकाम परवानग्या सर्वोच्च न्यायालयाने 2015 मध्ये अवैध ठरवल्या असूनही, 2018 मध्ये परवानग्या पुन्हा बहाल करण्यात आल्या. स्थानिक विरोधामुळे बांधकामाला विलंब होत आहे.

पर्यायी साइट्स आणि भारताच्या भूमिकेचा शोध

- टीएमटीसाठी पर्यायी जागा म्हणून स्पेनमधील ऑब्सर्वॅटरीओ डेल रोके डे लॉस मुचाचोसचा विचार करण्याबाबत चर्चा सुरू आहे.
- भारताने 2020 मध्ये चिंता व्यक्त करत, योग्य प्रक्रिया आणि परवानग्यांच्या गरजेवर भर दिला. प्रकल्पाच्या स्थानावरील वर्तमान भारतीय दृष्टीकोन अनिश्चित आहेत.

भविष्यातील आउटलुक आणि आव्हाने

- TMT प्रकल्पासाठी एकमत आणि स्थानिक समर्थन शोधण्याचे प्रयत्न सुरू आहेत.
- अन्नपूर्णा सुब्रमण्यम, इंडियन इन्स्टिट्यूट ऑफ अँस्ट्रोफिजिक्सच्या संचालक, पुढील दोन वर्षांत प्रकल्पाच्या जागेवर निर्णय घेण्याची अपेक्षा करतात,

वैज्ञानिक आकांक्षा आणि समुदायाच्या चिंतेमध्ये संतुलन राखण्याचे सध्याचे आव्हान अधोरेखित करतात.

जपानने गुप्तचर उपग्रह ऑप्टिकल 8 प्रक्षेपित केला

- जपानने तानेगाशिमा स्पेस सेंटरमधून H2A रॉकेट यशस्वीपणे प्रक्षेपित केले आहे, ज्यामध्ये ऑप्टिकल-8 उपग्रह आहे, जो टोकियोच्या प्रयत्नांचा एक महत्त्वाचा घटक आहे.
- उत्तर कोरियातील लष्करी हालचालींवर लक्ष ठेवणे आणि आपत्ती प्रतिसाद क्षमता वाढवणे हे या मिशनचे उद्दिष्ट आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

कक्षा

- IGS-ऑप्टिकल 8 उपग्रह सुमारे 500 किलोमीटर उंचीवर गोलाकार कक्षेत प्रवेश करेल असा अंदाज आहे. ही कक्षा विशेषतः सन-सिंक्रोनस (एसएसओ) असेल.

मिशनचा उद्देश

- मिशनच्या प्राथमिक उद्दिष्टांमध्ये उत्तर कोरियातील लष्करी ठिकाणांवरील हालचालींचे निरीक्षण करणे आणि नैसर्गिक आपत्तींना जपानच्या प्रतिसादात सुधारणा करणे समाविष्ट आहे.
- ऑप्टिकल क्षमतांनी सुसज्ज असलेला ऑप्टिकल-8 उपग्रह, गुप्तवार्ता गोळा करण्याच्या उद्देशाने तपशीलवार प्रतिमा कॅप्चर करण्यात महत्त्वाची भूमिका बजावतो.

जपानचा उपग्रह कार्यक्रम

- 1998 मध्ये उत्तर कोरियाच्या क्षेपणास्त्र घटनेला प्रतिसाद म्हणून सुरू करण्यात आलेल्या, जपानच्या उपग्रह कार्यक्रमाचे उद्दिष्ट 10 उपग्रहांचे नेटवर्क स्थापित करण्याचे आहे.
- हे उपग्रह, रात्री आणि गंभीर हवामान ऑपरेशन्ससाठी रडारसह सुसज्ज असलेल्या, संभाव्य क्षेपणास्त्र प्रक्षेपणासाठी लवकर इशारे शोधण्यासाठी आणि प्रदान करण्यासाठी डिझाइन केलेले आहेत.

पुरस्कार बातम्या

गोल्डन ग्लोब्स पुरस्कार

- अणुबॉम्बचा शोध लावणाऱ्या संशोधकावर आधारित क्रिस्टोफर नोलनच्या ओपनहायमरने गोल्डन ग्लोबमध्ये अव्वल स्थान पटकावले
- ओपेनहायमरने सर्वोत्कृष्ट ड्रामा, नोलनसाठी सर्वोत्कृष्ट दिग्दर्शक, सर्वोत्कृष्ट स्कोअर, तसेच किलीयन मर्फी आणि रॉबर्ट डौननी ज्युनियरसाठी अभिनय करंडकांसह पाच पारितोषिके घेतली.

स्वच्छ सर्वेक्षण पुरस्कार 2023

- केंद्र सरकारच्या वार्षिक स्वच्छता सर्वेक्षणानुसार, इंदूर आणि सुरतला देशातील 'स्वच्छ शहरे' म्हणून घोषित करण्यात आले.
- नवी मुंबईने तिसरे स्थान कायम राखले आहे.
- 'स्वच्छ सर्वेक्षण पुरस्कार 2023' मध्ये 'सर्वोत्कृष्ट कामगिरी करणारी राज्ये' या श्रेणीमध्ये महाराष्ट्रने अव्वल क्रमांक पटकावला, त्यानंतर मध्य प्रदेश आणि छत्तीसगडचा क्रमांक लागतो.

स्वच्छ सर्वेक्षण पुरस्कार 2023

- राष्ट्रपती द्रौपदी मुर्मू यांनी गृहनिर्माण आणि शहरी व्यवहार मंत्रालय (MoHUA) द्वारे आयोजित भारत मंडपम, नवी दिल्ली येथे स्वच्छ सर्वेक्षण पुरस्कार 2023 प्रदान केले.
- 2023 ची थीम होती - "वेस्ट टू वेल्थ".
- 2024 साठी, थीम- "कमी करा, पुन्हा वापरा आणि रीसायकल करा".

महत्त्वाचे मुद्दे:

- सुरत, एक प्रमुख बंदर असलेल्या शहराने, इंदूरसह स्पोर्टलाइट सामायिक करत स्वच्छतेमध्ये सर्वोच्च सन्मानाचा दावा केला. इंदूरने सलग सहा वर्षे एकल पद भूषवले होते.

बद्दल:

- 2016 पासून MoHUA द्वारे आयोजित स्वच्छ सर्वेक्षण हे जगातील सर्वात मोठे शहरी सफाई आणि स्वच्छता सर्वेक्षण आहे.
- शहरे आणि शहरांमध्ये आरोग्यदायी स्पर्धेची भावना निर्माण करण्यासाठी त्यांची सेवा नागरिकांना सुधारण्यासाठी आणि स्वच्छ शहरे निर्माण करण्यासाठी हे महत्त्वपूर्ण ठरले आहे.
- स्वच्छ सर्वेक्षणाचे प्राथमिक उद्दिष्ट मोठ्या प्रमाणावर नागरिकांच्या सहभागाला प्रोत्साहन देणे आणि शहरे आणि शहरे राहण्यासाठी अधिक चांगली ठिकाणे बनवण्यासाठी एकत्र काम करण्याच्या महत्त्वाविषयी समाजातील सर्व घटकांमध्ये जागरूकता निर्माण करणे हे आहे.
- स्वच्छ भारत मिशन (शहरी) अंतर्गत आयोजित केलेल्या वार्षिक सर्वेक्षणाने लोक, संसाधने आणि अधिकाऱ्यांना एकत्रित करण्यात यश मिळवले आहे, हे सिद्ध करण्यासाठी की त्यांचे शहर, भारतातील सर्व शहरांपैकी, सर्वात स्वच्छ आणि शाश्वत पद्धती आहे. नागरिक आणि ULB, यांना प्रोत्साहन आणि प्रसिध्द केले जात आहे.

संरक्षण बातम्या

अग्निपथ योजनेमुळे भारतीय सैन्यातील नेपाळी गुरख्यांचे अस्तित्व संपुष्टात येऊ शकतो

- 2022 मध्ये भारत सरकारने सुरू केलेल्या अग्निपथ योजनेमुळे भारतीय सैन्यात सेवा करणाऱ्या नेपाळी गुरख्यांच्या प्रदीर्घ परंपरेवर होणाऱ्या संभाव्य परिणामाबद्दल चिंता निर्माण झाली आहे.

बद्दल:

- जून 2022 मध्ये सादर करण्यात आले, हे भारतीय सशस्त्र दलांसाठी नवीन भरती धोरण आहे.
- चार वर्षांच्या अल्प-मुदतीसाठी सैनिकांची भरती केली जाते, केवळ 25% दीर्घ सेवेसाठी राखून ठेवतात.
- एक तरुण आणि अधिक लवचिक लष्करी शक्ती तयार करण्याचे उद्दिष्ट आहे.

अहवाल व निर्देशक बातम्या

2023 मध्ये जग 1.5 अंश सेल्सिअसच्या गंभीर मर्यादेच्या जवळ आले आहे.

- 2023 हे अभूतपूर्व उष्णतेचे वर्ष होते, ज्यामध्ये जागतिक सरासरी तापमान पूर्व-औद्योगिक पातळीच्या वरील गंभीर 1.5°C उंबरठ्याच्या अगदी जवळ होते.
- टिपिंग पॉईंटची ही सान्निध्य हवामान बदलाच्या वेगवान गतीबद्दल आणि कठोर कारवाईची तातडीची गरज याबद्दल एक तीव्र चेतावणी म्हणून काम करते.

बद्दल:

- 2023 हे अधिकृतपणे अनेक एजन्सींद्वारे रेकॉर्डवरील सर्वात उष्ण वर्ष म्हणून घोषित केले गेले, 2016 च्या तापदायक तापमानालाही मागे टाकले.

नोव्हेंबर कारखाना उत्पादन वाढ 2.4% च्या 8 महिन्यांच्या नीचांकावर घसरली

- भारताच्या औद्योगिक उत्पादनाच्या वाढीत लक्षणीय घट झाली, नोव्हेंबरमध्ये 2.4% या आठ महिन्यांच्या नीचांकी पातळीवर पोहोचली.
- ऑक्टोबरमध्ये नोंदवलेल्या 11.6% च्या लक्षणीय उच्चांकानंतर ही घट झाली आहे.
- औद्योगिक उत्पादनामध्ये घसरण विशेषतः स्पष्टपणे दिसून आली, जी सात महिन्यांत सर्वात कमी वेगाने विस्तारली, फक्त 1.2% नोंदवली गेली.

महत्त्वाचे मुद्दे:

प्रमुख क्षेत्रांमधील आकुंचन:

- ग्राहकोपयोगी वस्तूंच्या उत्पादनात 5.4% ची लक्षणीय घट झाली आहे, ज्यात कोविड-19 महामारीच्या दुसऱ्या लाटेत जून 2021 पासूनची सर्वात कमी पातळी गाठली आहे.
- ऑक्टोबरमध्ये 20.4% वाढीच्या तुलनेत, वार्षिक 5.8% वाढ असूनही, वीज निर्मिती फेब्रुवारी 2023 पासून सर्वात कमी पातळीवर आली आहे.
- नोव्हेंबरमध्ये 23 पैकी केवळ 6 उत्पादन विभागांनी वाढ नोंदवली.
- **कोक आणि परिष्कृत पेट्रोलियम उत्पादने** (14.2%) आणि इतर वाहतूक उपकरणे (9.8%) मध्ये लक्षणीय वाढ दिसून आली.

मूळ प्रभाव आणि अनुक्रमिक आकुंचनांचा प्रभाव:

- **नोव्हेंबर 2022** पासून जेव्हा **औद्योगिक उत्पादन निर्देशांक (IIP)** 7.6% ने वाढला, विकास दर नियंत्रित करण्यात भूमिका बजावली.
- वीज आणि उत्पादनातील अनुक्रमिक आकुंचन एकंदर घसरणीला कारणीभूत ठरले.

IIP म्हणजे काय?

व्याख्या: औद्योगिक उत्पादनाचा निर्देशांक (IIP) हा एक निर्देशांक आहे जो अर्थव्यवस्थेच्या विविध उद्योग समूहांमधील वाढीचा दर निर्धारित कालावधीत दर्शवतो. सेंट्रल स्टॅटिस्टिकल ऑर्गनायझेशन (CSO) द्वारे मासिक आधारावर IIP निर्देशांक मोजला जातो आणि प्रकाशित केला जातो.

वर्णन: IIP एक संमिश्र निर्देशक आहे जो अंतर्गत वर्गीकृत उद्योग गटांच्या वाढीचा दर मोजतो,

1. खाणकाम, उत्पादन आणि वीज ही व्यापक क्षेत्रे
2. वापर-आधारित क्षेत्रे, म्हणजे मूलभूत वस्तू, भांडवली वस्तू आणि मध्यवर्ती वस्तू

IIP साठी आधारभूत वर्ष 2011-2012 आहे.

विविध बातम्या

भौगोलिक संकेत (GI) टॅग

- अलीकडे, सहा राज्ये/केंद्रशासित प्रदेशांमधील 17 उत्पादनांना भौगोलिक संकेत (GI) टॅग मिळाला आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे

- GI टॅग हे **विशिष्ट भौगोलिक उत्पत्ती असलेल्या आणि गुण किंवा प्रतिष्ठा असलेल्या उत्पादनांवर वापरलेले चिन्ह आहे** जे त्या उत्पत्तीमुळे आहे.
- प्रत्येक GI टॅग विशिष्ट प्रदेश आणि उत्पादन ओळखतो आणि लोकांच्या नजरेसमोर आणतो.

अलीकडील 17 GI टॅगची यादी

- **ओडिशा** - लांजिया सौरा पेंटिंग्ज, डोंगरिया कोंध शाल, खजुरी गुडा, ढेंकनाल मगजी, सिमिलिपाल काई चटणी, कोरापुट कालाजीरा राइस
- **पश्चिम बंगाल** - बंगालची टांगेल साडी, गरड सिल्क साडी, कोरियल साडी, कलुनिया तांदूळ, सुंदरबन हनी:
- **गुजरात**- कच्छी खारेक
- **जम्मू काश्मीर**- रामबन अनारदना
- **अरुणाचल प्रदेश**- आदि केकीर (आले), हाताने बनवलेले कार्पेट्स, वांचो वुडन क्राफ्ट.

प्रोजेक्ट टायगर

- **प्रोजेक्ट टायगरला 50 वर्षे पूर्ण झाली आहेत.**

महत्त्वाचे मुद्दे:

- वाघांच्या संवर्धनासाठी **केंद्र सरकारने 1 एप्रिल 1973** रोजी प्रोजेक्ट टायगर सुरू केला.
- हे सर्वप्रथम **जिम कॉर्बेट नॅशनल पार्कमध्ये** लॉन्च करण्यात आले.
- ही **पर्यावरण, वने आणि हवामान बदल मंत्रालयाची केंद्र पुरस्कृत योजना** होती जी व्याघ्र राज्यांना नियुक्त व्याघ्र प्रकल्पांमध्ये व्याघ्र संवर्धनासाठी केंद्रीय सहाय्य प्रदान करते.
- हे **मोठ्या मांजरींच्या संवर्धनावर लक्ष केंद्रित** करते आणि त्यांच्या नैसर्गिक अधिवासाचे संरक्षण सुनिश्चित करते कारण वाघ अन्नसाखळीच्या शीर्षस्थानी आहेत.

वाघांचे गंभीर अधिवास

- वाघांचे गंभीर अधिवास **1972 च्या वन्यजीव संरक्षण कायद्याच्या** कक्षेत येतात.
- ज्यांची उपजीविका जंगलांवर अवलंबून आहे अशा लोकांसह अनुसूचित जमातींचे हित लक्षात घेऊन हे अधिवास निर्माण केले जातात.
- **2006 च्या वन हक्क कायद्याद्वारे वन्यजीव/वाघांचे गंभीर अधिवास (CWH) ची व्याख्या राष्ट्रीय उद्याने आणि अभयारण्यांचे क्षेत्र** म्हणून केली जाते जी वन्यजीव संरक्षणासाठी संरक्षित केली गेली पाहिजेत.
- तज्ज्ञ समितीच्या खुल्या सल्लामसलत प्रक्रियेनंतर, केंद्र सरकारचे पर्यावरण आणि वन मंत्रालय निर्णय घेते आणि जनतेला सूचित करते.

राष्ट्रीय व्याघ्र संवर्धन प्राधिकरण

- **राष्ट्रीय व्याघ्र संवर्धन प्राधिकरण (NTCA)** ही पर्यावरण, वने आणि हवामान बदल मंत्रालयाच्या अंतर्गत एक **वैधानिक संस्था** आहे.
- टायगर टास्क फोर्सच्या शिफारशीनंतर **2005 मध्ये त्याची स्थापना** करण्यात आली.
- 2006 मध्ये सुधारित केलेल्या **वन्यजीव (संरक्षण) अधिनियम, 1972** च्या सक्षम तरतुदीनुसार, वाघांच्या

संरक्षणास बळकट करण्यासाठी, त्याला नियुक्त केलेल्या अधिकार आणि कार्यानुसार त्याची स्थापना करण्यात आली.

राष्ट्रीय मानवी तस्करी जागृती दिन

- राष्ट्रीय मानवी तस्करी जागृती दिवस दरवर्षी 11 जानेवारी रोजी साजरा केला जातो
- 2007 मध्ये, युनायटेड स्टेट्स सिनेटने 11 जानेवारी रोजी साजरा करण्यासाठी राष्ट्रीय मानवी तस्करी जागरूकता दिवस घोषित केला.
- मानवी तस्करी या भयंकर गुन्ह्याबद्दल आणि जगभरातील लाखो लोकांमुळे प्रभावित झालेल्या लोकांबद्दल जागरूकता वाढवणे हे त्याचे उद्दिष्ट आहे.
- हा दिवस जागृत राहण्यासाठी, स्वतःला शिक्षित करण्यासाठी आणि या आधुनिक काळातील गुलामगिरीचा सामना करण्यासाठी कृती करण्यासाठी एक महत्त्वपूर्ण स्मरणपत्र म्हणून काम करतो.

बद्दल:

- मानवी तस्करी म्हणजे सक्तीची मजुरी, लैंगिक शोषण, अवयव कापणी आणि घरगुती गुलामगिरी यासह विविध उद्देशांसाठी लोकांचा अवैध व्यापार.

तुम्हाला माहित आहे का?

- मानवी तस्करी रोखण्यासाठी निळा हा सार्वत्रिक रंग म्हणून आंतरराष्ट्रीय स्तरावर ओळखला जातो.

भारताच्या संदर्भात हम्बोल्टचे रहस्य

- हम्बोल्टच्या गूढतेचा संदर्भ आहे की पर्वतीय प्रदेश, विशेषतः उष्ण कटिबंधातील, उष्णकटिबंधीय वर्षावनांसारख्या इतर, वरवर अधिक योग्य अधिवासाच्या तुलनेत विषम प्रमाणात उच्च पातळीची जैवविविधता आहे.

भारतासाठी महत्त्व:

- अद्वितीय जैवविविधता हॉटस्पॉट: पश्चिम घाट आणि श्रीलंका बंदर अपवादात्मक वनस्पती आणि प्राण्यांच्या प्रजाती इतरत्र आढळत नाहीत, ज्यामुळे ते जागतिक स्तरावर महत्त्वपूर्ण जैवविविधता हॉटस्पॉट बनतात.
- हवामान बदलाची भेद्यता: गूढमागील घटकांचे स्पष्टीकरण केल्याने वनस्पती समुदाय बदलत्या हवामानाच्या नमुन्यांना कसा प्रतिसाद देऊ शकतात, हे संवर्धन प्रयत्नांसाठी महत्त्वाचे ठरते.

अॅमेझॉनच्या ऑडिबलने 5% कर्मचारी कमी केले

- ऑडिबल, अॅमेझॉनच्या मालकीची ऑनलाइन ऑडिओबुक आणि पॉडकास्ट सेवा, टेक उद्योगातील

नोकऱ्या कपातीची नवीनतम फेरी चिन्हांकित करून, 5% कर्मचारी कमी करत आहे.

- स्ट्रीमिंग आणि स्टुडिओ विभागातील टाळेबंदीनंतर या आठवड्यात अॅमेझॉन व्यवसायातील नोकऱ्या कपातीची ही तिसरी फेरी आहे.

Adda247

Maharashtra ka mahapack

Live classes, Test series
Recorded videos, E-books

MPSC (राज्यसेवा) MPSC (संयुक्त) महाराष्ट्र पोलीस तलाठी, वनरक्षक, कृषी विभाग महानगर पालिका नगर परिषद, जिल्हा परिषद, SSC & ALL OTHER STATE EXAM